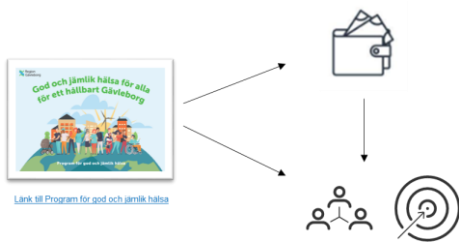

Utvecklingsmedel för god och jämlik hälsa

Återrapportering 2024 års medel

Överskott från sociala investeringsmedel 2024 ➡ utlysning av utvecklingsmedel för god och jämlik hälsa

Utlisningen syftar till att stärka arbetet utifrån program för god och jämlik hälsa.

En del av kraftsamlingen för psykisk hälsa utifrån Hållbarhetsnämndens mål för 2024.

I maj 2024 beslutade Hållbarhetsnämnden att överskott på medel avsatta för sociala investeringar 2024 kan användas för utlysning av utvecklingsmedel för god och jämlik hälsa till regionafinansierade verksamheter.

Medlen ska stärka arbetet med att främja förbättrade livsvillkor, mer likvärdiga möjligheter, mer jämlik hälso- och sjukvård och tandvård, samt god och jämlik hälsa för alla i Gävleborg. Allt i enlighet med vision och prioriteringar i Program för god och jämlik hälsa och den kraftsamling för psykisk hälsa som Hållbarhetsnämnden uttryckte som mål 2024.

Medel att fördela på ansökningar 2024

- Medel att fördela bestod av ej utnyttjade budgeterade medel från sociala investeringar (453 379 kr).
- 9 verksamheter ansökte om medel för utvecklingsinsatser, varav 7 beviljades (totalt 291 146 kr*).
- Utvecklingsarbeten som beviljats medel ska återskapa rapporteras inom ett år.

* Från början fördelades 357 650 kr, men en utvecklingsinsats resulterade i mindre kostnader än planerats vilket justerats i efterhand.

Vilka har beviljats medel?

Sömn på avdelning, kirurgavdelning Hudiksvall

Hälsofrämjande levnadsvanor efter stroke, Dagrehabiliteringen Bollnäs-Ovanåker och Söderhamn

Pilotprojekt för att motivera nyblivna föräldrar till regelbundna besök i tandvården, Folk tandvården Edsbyn i samverkan med BVC

Med hjälp av anatomiska modeller öka patienters trygghet inför undersökning, Endoskopimottagningen i Hudiksvall

Ökad tillgänglighet till tandvård för äldre med stort omvårdnadsbehov och som inte själva kan ta sig till tandvårdsklinik, Folk tandvården Gävle

Nässkola, ÖNH mottagningen i Gävle

Vidareutveckling av Hälsokola, Asyl och Migranthälsa Gävleborg

[Länk till information på samverkanswebben](#)

Sömn på avdelning

Kirurgavdelning Hudiksvall

- Samordning av omvårdnadsrutiner, ordinationer, läkemedelsrutiner och riktlinjer
- Arbetet genomförts multidisciplinärt
- Resultat
 - + Patienterna upplever bättre förutsättningar för sömn
 - + Personalen upplever bättre förutsättningar för rond samt att vissa delar av arbetsmiljön förbättrats
 - Personalen upplever mer stress på tidig morgon och att vissa delar av arbetsmiljön blivit sämre
- Arbetet fortsätter i det ordinarie arbetet med att justera införda rutiner och arbetssätt för ökad måluppfyllelse

Sömnprojektet är i det stora hela bra, men behöver finjusteras lite

Vad har gjorts?

Kirurgavdelning 1, Hudiksvalls sjukhus, samordnat omvårdnadsrutiner, ordinationer, läkemedelsrutiner och riktlinjer i syfte att skapa bättre förutsättningar för patienters sömn på avdelningen (primärt) samt att (sekundärt) justera rutiner på ett sätt som kan bidra till en bättre arbetsmiljö för vår personal genom jämnare arbetsbelastning.

Arbetet har genomförts multidisciplinärt (undersköterskor, sjuksköterskor och läkare).

Resultat och lärdomar?

Sammantaget finns följande upplevda fördelar och nackdelar efter justeringarna så här långt:

- + Patienter upplever enligt enkät bättre förutsättningar för sömn på avdelningen
- + Personalen upplever att vissa delar av arbetsmiljön har blivit bättre
- + Bättre förutsättningar för rond 08:30
- Personalen upplever mer stressigt på tidig morgon
- Personalen upplever att vissa delar av arbetsmiljön har blivit sämre

Hur fortsätter arbetet?

Arbetet fortsätter i det ordinarie arbetet med att justera införda rutiner och arbetssätt för ökad måluppfyllelse

Vilken koppling finns till Program för god och jämlik hälsa?

Denna insats bidrar till visionen samt prioriteringar i Region Gävleborgs Program för god och jämlik hälsa, framför allt genom att utveckla vårdrutiner utifrån patientens behov och därmed förbättra patientens upplevda sömnkvalitet.

Hälsofrämjande levnadsvanor efter stroke

Dagrehabiliteringen Söderhamn & Bollnäs/Ovanåker 2025

- Skapat och testat gruppkoncept (*Hälsosnack* och *Anhörigträff*) för att nå ut med information till dagrehabiliterings patienter och anhöriga om hur man kan leva mer hälsosamt och förebygga sjukdom.
- Informera om vilket stöd som finns till anhöriga och ge dem möjlighet att träffa andra i samma situation.
- Förarbetet: samla in information och göra överskådliga och tydliga presentationer, samverkan med bland annat kommuner och Röda korset
- *Hälsosnack*: patienter och anhöriga fick information kring kost, motion, stress, alkohol, tobak och sömn
- *Anhörigträff*: deltagarna fick information om vilket stöd det finns att få via primärvården, kommunen och andra aktörer i civilsamhället.
- Tankar framåt: Implementerar föreläsningar och hälsosamtal som del av behandling på ordinarie bokad tid, erbjuder grupper i Söderhamn, erbjuder alla tidigare patienter och anhöriga som vill dela med sig av erfarenheter och tips.

Vad har gjorts och varför?

Dagrehabiliteringen har skapat och testat ett koncept för att nå ut med information till deras patienter och anhöriga om hur man kan leva mer hälsosamt och förebygga sjukdom och möjliggöra att träffa andra i samma situation. De har testat konceptet i gruppformat för att se eventuella effekter på motivation och deltagande.

Koncept i gruppformat: *Hälsosnack* och *Anhörigträff*, som innehåller föreläsningar samt tid för samtal. Deltagare får material med sig hem.

Resultat och lärdomar?

Ett Hälsosnack (8 pers.) samt en Anhörigträff (5 pers.) har inneburit lärdomar om vad som fungerar och inte. Deltagande vid dessa träffar upplevde information, material och möjlighet till samtal, tips och idéer som positivt.

Svårt att motivera deltagande utanför redan var bokade tider på Dagrehabiliteringen; Sjukresa kunde inte användas vid träff utanför Söderhamn; både positivt och negativt med gruppträffar; timing viktigt; tillfråga alla patienter, mycket positiv feedback på materialet.

Hur fortsätter arbetet?

Ex: Dagrehabiliteringen implementerar föreläsningar och hälsosamtal som del av behandling på ordinarie bokad tid, erbjuder grupper i Söderhamn, erbjuder alla tidigare patienter och anhöriga som vill dela med sig av erfarenheter och tips.

Vilken koppling finns till Program för god och jämlik hälsa?

Utvecklingsarbetet bidrar till visionen samt prioriteringar i Program för god och jämlik hälsa, framför allt genom ambitionen att öka det främjande och förebyggande arbetet i verksamheten och utvecklande av samverkan med andra.

Pilot: Motivera nyblivna föräldrar till tandläkarbesök

Folk tandvården Gävleborg

- Öka förutsättningarna för en god och mer jämlik tandhälsa hos förskolebarn genom att motivera nyblivna föräldrar till regelbundna besök i tandvården för att förbättra deras munhälsa och öka kompetens gällande tandsjukdomar
- Samverkan med BVC och vid deras hälsosamtal erbjuda vårdnadshavare kontinuerlig tandvård.
- Lärdomar:
 - De som tackade nej uttryckte svårt att få barnvakt samt ekonomiska skäl
 - Kontakt med socialtjänst visade på möjligheter för vårdnadshavare med försörjningsstöd att få hjälp med kostnader
 - Framtida möjlighet att erbjuda undersökningstid under graviditet istället, då behov av barnvakt kan vara mindre och ekonomin upplevas som bättre?

Vi har inte råd
nu när vi har
småbarn

Syfte och idé med piloten?

Öka förutsättningarna för en god och mer jämlik tandhälsa hos förskolebarn genom att motivera nyblivna föräldrar till regelbundna besök i tandvården för att förbättra deras munhälsa och öka kompetens gällande tandsjukdomar.

Vad har gjorts?

I samband med hälsosamtal på BVC i Edsbyn motiverades vårdnadshavare med barn som är 0-2 år och som själva inte har regelbunden tandvårdskontakt för undersökning på Folk tandvården i Edsbyn. Tandläkare tog emot dessa vårdnadshavare för undersökning på kliniken.

Resultat och lärdomar?

32 vårdnadshavare saknade regelbunden kontakt, endast 13 tackade ja till erbjudandet trots att de sagt sig vara intresserade när de fick frågan på BVC. 12 av de 13 som tackade ja visade sig ha karies och/eller gingivit/parodontit.

De som tackade nej uttryckte svårt att få barnvakt samt ekonomiska skäl, de som tackade ja uttryckte tacksamhet för detta erbjudande och sade sig vara motiverade för positiva beteendeförändringar under graviditet och småbarnsperiod

Kontakt med socialtjänsten visade på möjlighet för vårdnadshavare med försörjningsstöd att få hjälp med kostnader inte bara vid tandvård som inte kan anstå utan även för en undersökning som sedan kan utgöra underlag för behandlingsplaner och kostnadsförslag

Hur fortsätter arbetet?

Den lilla pilotstudien har gett mersmak. Kanske skulle fler komma ifall de erbjöds undersökningstid under graviditeten i stället? Behovet av barnvakt kan då vara mindre och ekonomin skulle kunna upplevas som bättre än under föräldraledigheten. Då många av vårdnadshavarna saknar den regelbundna tandvårdskontakt som främjar både deras och deras barns tandhälsa finns det ett värde i att prioritera dem i samtliga kommuner.

Vilken koppling finns till Program för god och jämlik hälsa?

Utvecklingsarbetet bidrar till visionen samt prioriteringar i Program för god och jämlik hälsa, framför allt genom ambitionen att öka det främjande och förebyggande arbetet i verksamheten och utvecklande av samverkan med andra.

Öka patienters trygghet inför undersökning

Endoskopimottagningen Hudiksvall

- Inköp av anatomiska modeller av magsäck och tjocktarm
- Resultat:
 - Enklare för patienterna att ta till sig den information mottagningen förmedlar
 - Enklare för läkare att förklara för patienten t. ex var en tumör/polyp sitter
 - Fler följdfrågor från patienterna vilket tolkas som att deras förståelse ökar
 - Personer med nedsatt hörsel eller annat modersmål än svenska enklare tar till sig av informationen nu jämfört med tidigare

Information
behöver anpassas
till patientens
förutsättningar
och förståelse

Vad har gjorts?

Inköp av anatomiska modeller av magsäck och tjocktarm för att pedagogiskt kunna visa patienten vad som ska ske under undersökningen. Vid behov kan den anatomiska modellen användas under pågående undersökning för att t. ex visa patienten hur långt in i tarmen instrumentet befinner sig.

Resultat och lärdomar?

Enklare för patienterna att ta till sig den information vi förmedlar; enklare för läkare att förklara för patienten t. ex var en tumör/polyp sitter; fler följdfrågor från patienterna vilket mottagningen tolkar som att deras förståelse ökar; personer med nedsatt hörsel eller annat modersmål än svenska enklare tar till sig av informationen nu jämfört med tidigare

En lärdom är att information behöver anpassas till patientens förutsättningar och förståelse

Hur fortsätter arbetet?

Modellen används i det ordinarie arbetet vid träffar inför och under undersökning

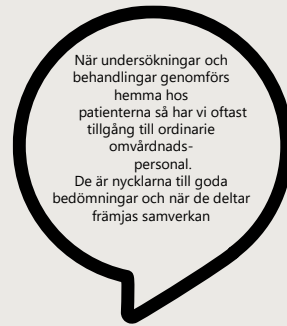
Vilken koppling finns till Program för god och jämlik hälsa?

Utvecklingsarbetet bidrar till visionen samt prioriteringar i Program för god och jämlik hälsa, ffa genom ambitionen att överbrygga språkbarriärer och skillnader i kunskap om människokroppens anatomi.

Pilot: Ökad tillgänglighet för äldre med stort omsorgsbehov

Folktandvården Gävle

- Öka tillgängligheten av tandvård för de som av olika skäl inte har möjlighet att besöka tandvården (test för patienter som bor i ordinära boenden eller inom LSS)
- Team med tandhygienist och tandsköterska respektive tandläkare och tandsköterska med bärbar tandläkarutrustning och röntgenapparat
- Utvecklingsarbetet har varit utforskande och justeringar har gjorts kontinuerligt utifrån lärdomar längs resan
- Fortsatt arbete med att utveckla "Tandvård utanför kliniken" och sprida till länets samtliga kommuner. Arbetssättet skulle också kunna tillämpas för andra målgrupper.

Syfte och idé med piloten?

Öka tillgängligheten av tandvård för de som inte kan ta sig till tandvården genom att skapa arbetssätt och rutiner för hur denna typ av tandvård kan ske.

Vad har gjorts?

Under 2025 har teamet med tandhygienist och tandsköterska träffat 35 patienter och teamet med tandläkare och tandsköterska 7 patienter.

Resultat och lärdomar?

Team bestående av tandhygienist och tandsköterska behövs för undersökningar och de flesta behandlingar. Endast ett fåtal patienter har haft behov av tandläkarkontakt.

Tillgång till en receptionist som bokar hembesöken i samverkan med behandlarna har inneburit en viktig effektivisering i arbetet.

En del i processen har handlat om att lära sig den bärbara tandläkarutrustningen och röntgenapparaten samt hur teamen kan använda datorn för att skriva journaler på. En viktig förutsättning för goda bedömningar i hemmiljön har varit tillgången till ordinarie omvårdnadspersonal. Den tillgången har också främjat samverkan.

Hur fortsätter arbetet?

Fortsätta utveckla "Tandvård utanför kliniken" med syfte att göra tillgängligheten till tandvård mer jämlik för personer med rätt till nödvändig tandvård i länets samtliga kommuner. Arbetssättet kommer att kunna tillämpas även för andra målgrupper: barn och ungdomar med problematisk skolfrånvaro; personer med missbruksproblematik; personer inskrivna i socialpsykiatri.

Vilken koppling finns till Program för god och jämlik hälsa?

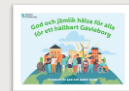
Utvecklingsarbetet bidrar till visionen samt prioriteringar i Program för god och jämlik hälsa, framför allt genom att det riktar sig till en viktig och extra skör målgrupp, som med ett ändrat arbetssätt från Folktandvården kommer få mer likvärdiga möjligheter.

Nässkola

ÖNH-mottagningen Gävle

- Erbjuder patienter utbildning i de egenvårdsråd som mottagningen har samt att ge kunskap om näsans anatomi och funktion.
- Skapa bättre förutsättningar för patienterna att genomföra och hålla i sin behandling, samt att minska stress och oro hos denna patientgrupp
- fyra utbildningstillfällen med sammanlagt 20 patienter.
- Resultat: Patienterna
 - Fått större förståelse för sin nästäppa och den egenvård de behöver utöva i sin vardag för att må bättre
 - uttrycker tacksamhet och glädje över förmånen att få delta i nässkolan
 - Upplever en bättre livskvalité.

Nässkolan har gett oss en större förståelse för hur olika patienter upplever sina besvär. Genom att avsätta tid för diskussioner med patienterna skapas ett stort förtroende och uppskattning

Vad har gjorts?

Hösten 2024 påbörjades arbetet med att skapa en Nässkola för patienter med nästäppa för att erbjuda patienter utbildning i de egenvårdsråd som mottagningen har samt att ge kunskap om näsans anatomi och funktion.

Innehåll presenteras för patienterna vid utbildningstillfället (ppt-presentation).

Administrativt arbete för att boka in patienterna (via samtal och kallelsebrev) samt följa upp patienterna tre månader efter skolan för att utvärdera effekten hos patienterna.

Resultat och lärdomar?

Under 2024 och 2025 har fyra utbildningstillfällen genomförts med sammanlagt 20 patienter

Resultatet av uppföljning och utvärdering av Nässkolan visar att patienterna

...fått större förståelse för sin nästäppa och den egenvård de behöver utöva i sin vardag för att må bättre.

...uttrycker tacksamhet och glädje över förmånen att få delta i Nässkolan

...upplever en bättre livskvalité.

De flesta patienterna har heller inte behövt uppföljning med ett läkarbesök.

Nässkolan har gett ÖNH-mottagningen en större förståelse för hur olika patienter upplever sina besvär. Genom att avsätta tid för diskussioner med patienterna skapas ett stort förtroende och uppskattning.

Hur fortsätter arbetet?

Nässkolan kommer att fortsätta och nya utbildningstillfällen kommer under hösten -25 och våren -26

Ambitionen är att i framtiden kunna skapa utbildningstillfällen med grupper av olika nationaliteter för att kunna ge dem information via tolk på plats (hittills har inte detta behov funnits). Nässkolan skulle kunna vara aktuell för primärvården som är patientens första kontakt.

Vilken koppling finns till Program för god och jämlik hälsa?

Utvecklingsarbetet bidrar till visionen samt prioriteringar i Program för god och jämlik hälsa framför allt genom att utveckla arbetssätt med ambitionen att öka kunskap och delaktighet och minska oro.

Vidareutveckling Hälsoskola

Asyl och Migranthälsa Gävleborg

- Vidareutvecklat innehållet i Hälsoskolan genom att uppdatera utbildningsmaterialet med kunskap om screening och HLR
- Genom Hälsoskolan har deltagarna givits möjlighet till en direkt hälsodialog angående vården och hälsa, vilket lett till ökad kunskap kring hur vården fungerar och hur man söker vård och på rätt vårdnivå samt en bättre egenvårdskunskap. Det har också bidragit till ökad sannolikhet att genomföra olika screeningtester.
- Under hösten 2025 har tre Hälsoskolor genomförts med det uppdaterade innehållet. 3 tillfällen per Hälsoskola med 10-15 deltagare per grupp.
- Under Hälsoskolan har deltagarna givit direktfeedback att dom både ska kontakta vården själva och boka ny tid då dom missat sin tid och att det finns en förståelse till att man blir kallad till dessa besök.

Vi har levt så många år i Sverige och inte vetat om detta tidigare...cellprovtagningar -mammografi-faececesprov..mm.

Jag har blivit kallad men inte vetat varför, då det står på svenska

Vad har gjorts?

Sedan 2023 har Asyl och Migranthälsa Gävleborg erbjudit hälsoskola för nyanlända i syfte att öka kunskaper om bl.a. hur den svenska sjukvården fungerar, hur levnadsvanor påverkar hälsa samt egenvård. Utvärderingar av hälsoskolan har visat att kunskap kring olika screeningprogram för cancer varit i princip obefintliga. Screening är en viktig del för att upptäcka cancer i tidigt skede och utan kunskap om varför screening utförs är risken stor att de som kallas uteblir.

Under utvecklingsarbetet 2025 har utbildningsmaterialet uppdateras med kunskap om screening så att alla som erbjuds detta kan ta del av det oavsett språk och härkomst. Materialet har också uppdaterats med en enklare genomgång av HLR då denna kunskap många gånger saknas.

Resultat och lärdomar?

Genom Hälsoskolan ges deltagarna möjlighet till en direkt hälsodialog angående vården och hälsa. Det ger en ökad kunskap kring hur vården fungerar och hur man söker vård och på rätt vårdnivå samt en bättre egenvårdskunskap. Det ger också en ökad sannolikhet att genomföra olika screeningtester.

Hösten 2025 har tre Hälsoskolor hållits (tre tillfällen per grupp) med 10-15 personer per grupp. Under Hälsoskolan har deltagarna givit direktfeedback att dom både ska kontakta vården själva och boka ny tid då dom missat sin tid och att det finns en förståelse till att man blir kallad till dessa besök.

Asyl och Migranthälsa Gävleborg önskar hitta en mer strukturerad utvärdering så att de kan fortsätta att utveckla innehåll och upplägg

Hur fortsätter arbetet?

Den reviderade Hälsoskolan kommer att fortsätta under våren 2026

Vilken koppling finns till Program för god och jämlik hälsa?

Utvecklingsarbetet riktar sig till prioriterad målgrupp för att uppnå god och jämlik hälsa i Gävleborg, vilket är visionen för Program för god och jämlik hälsa

Medlen har gjort nytta!

- Startat/testat utvecklingsarbeten som bidragit till att verksamheter utvecklats i önskad riktning utifrån vision och prioriteringar i Program för god och jämlik hälsa
 - ✓ öka främjande och förebyggande arbete
 - ✓ mer inkluderande förhållningssätt i ordinarie uppdrag
 - ✓ göra det befintliga uppdraget bättre och för alla
 - ✓ Analyser och test för att uppnå jämlik inkludering, jämlika möjligheter och jämlika effekter
- Nått prioriterade grupper

